

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. Vtrum character insit animæ indelebilitèr?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

elicitur à charactere, sed à fide, vel religione, & potentiis exterioribus.

108. Respondeo negando. Antecedens, ut enim in ultima probatione secundæ conclusionis ostensum est, character est principium actus intellectus, scilicet imperii, quo præcipit aliis potentiis, ut aliquos actus eliciant, puta character Diaconi, ut cantetur Evangelium, character Sacerdotalis, ut verba absolutionis & consecrationis proferantur, & eliciatur intentio necessaria ad valorem sacramenti; qui actus licet ab aliis facultatibus ab intellectu distinctis elicitivè procedant, imperativè tamen oriuntur ab intellectu, ut informato character, ut actiones illas dirigente: sicut quamvis actus alicujus artis, puta futuriæ, à membris externis producantur, diriguntur tamen ab intellectu, ut informato tali habitu.

109. Objicies quartò contra secundam conclusionem: Cum character sacramentalis per se ordinetur ad exhibendum cultum Deo, in ea potentia immediatè subjectari debet, ad quam pertinet exhibitio talis cultus: Sed exhibitio cultus divini, pertinet ad voluntatem, in ea enim residet virtus religionis, quæ divinum cultum: habet pro suo objecto: Ergo in voluntate, non verò in intellectu, character existit.

110. Respondeo distinguendo Majorem: in ea potentia subjectari debet immediatè character, ad quam pertinet exhibere cultum Deo, abstrahendo ab hoc quod exhibitio talis cultus bene vel male fiat, concedo Majorem, Ad quam pertinet exhibere cultum Deo bene & religiosè, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: ad voluntatem pertinet exhibere cultum Deo, secundum quod bene religiosè debet fieri, concedo Majorem: Absolutè & abstrahendo ab hoc quod bene vel male fiat, nego Minorem, & Consequentiam sic enim sumptus divinus cultus, non pertinet ad virtutem religionis, sed ad virtutem fidei in intellectu residentem, & ad characterem, ut dirigentem habitum fidei, & imperantem actiones illas quibus Dei cultus perficitur.

Ex dictis inferes primò, characterem sacramentalem idcirco à Dionysio supra citato appellari lumen spirituale, quia intellectus practicus, mediante suo imperio, ut per characterem elevato, dirigit ceteras potentias ad exercitium cultus divini. Dicitur etiam potestas, quia tribuit potestatem aliquid efficiendi vel recipiendi. Item vocatur signum, seu sigillum, quia sicut ludeus à Rege missus, non habet potestatem, nisi litteras habeat sigillo regio obsignatas: ita similiter nisi quis characterem habeat quo deputetur & ordinetur in legitimum collatorem vel susceptorem sacramentorum, vel defensorem fidei, nihil validè, vel saltem ex officio, præstabit in illis.

111. Intelliges etiam ex dictis, quomodo per characterem dicamur configurari Trinitati, quia nempe sicut Trinitas operatur per actum imperii, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem, ut in Tract. de scientia Dei fusè declaravimus, ita & character.

112. Denum facile colliges ex dictis, quomodo character distinguatur à religione: hæc enim respicit cultum divinum, sub ratione boni, ille verò sub ratione veri practici, & non ut bene moraliter, sed solum ut validè exerceatur intendit.

ARTICVLVS IV.

Utrum character in sit anime indelebilitate

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur

Explicita existentia, essentia, & subjecto characteris, superest ut præcipuum ejus proprietatem, nimirum illius incorruptibilitatem, proponamus, & utrum anime infic indelebilitate, claremus, Vt autem certa ab incertis separemus duo ut certa & indubitata supponenda sunt. Primum est, characterem non esse indelebilem, secundum ordinem ad potentiam Dei absolutam, quia potest Deus quodlibet eius creatum destruere, suspendendo concursum conservativum illius, secundum est, characterem esse indelebilem, solum in hac vita, non quidem ab intrinseco, sed ex natura sua, quia cum sit virtus instrumentum instrumento separato communicata, est extrinseca sua vitalis & fluens, & consequenter delecta sed ab extrinseco, quatenus scilicet statum Deum semper, saltem pro præsentis statu & vita in anima conservare; hoc enim saltem definitum Florentinum & Tridentinum, dum aiunt characterem esse indelebilem; & colligitur posterius ex eo quod tria sacramenta characterem impingunt, semel suscepta, nunquam deinceps per totum vitam tempus iterentur: si enim esse delectabilis in præsentis vita, vel ille qui semel baptizatus est, posset iterum baptizari, vel certe characterem delecto, esset christianus sine characterem, atque adeò à principio talis esse potuisset. Solum ergo difficultas est, an characterem indelebilitate, ut remaneat post hanc vitam in beatis & in damnatis; pro cuius resolutione.

Dico breviter, characterem post hanc vitam in beatis & damnatis remanere. Ita cum D. Thomas hic art. 5. communiter docent Theologi.

113. probatur primò ratione quam habet in corpore Res semel Deo consecrata, quandiu remanet integra, tandiu manet etiam consecrata, ut patet in templis, altaribus, calicibus &c. Sed per characterem homo consecratur Deo, quatenus anima: Ergo quandiu remanet anima integra, tandiu etiam remanet character: Sed post hanc vitam anima integra remanet, cum sit incorruptibilis: Ergo post hanc vitam remanet character.

Dices, ex hac ratione sequi, characterem non posse deleri, etiam de potentia dei absoluta quæ res consecrata, quandiu remanet integra, manet necessario consecrata, ita ut non possit amittere suam consecrationem, etiam de potentia dei absoluta, ut patet in calice, & aliis.

Sed contra primò, Licet daremus rem consecratam per denominationem extrinsecam ab actu præterito, sicut est calix, non posse amittere suam consecrationem, quia in Deo non est potentia faciendi ut actus qui semel fuit, non ferat hoc tamen negandum esset de re consecrata per aliquam formam sibi intrinsecè communicatam, quia potest Deus destruere formam illam per quam fit consecratio: in proposito anima consecratur per aliquid reali & sibi intrinsecum, scilicet per characterem: Ergo &c. Secundò: Deus potest execrari rem consecratam, statuendo ut ad sacros usus non sit deinceps destinata.

designata, sicut factum est post cessationem legis veteris, cum templa & vasa quæ antea erant aliquantulum consecrata, suam consecrationem amiserint.

Probatur secundò conclusio: Nullum accidens potest destrui, nisi vel physice à suo contrario, vel demeritorie & moraliter in penam peccati commissi, vel per accidens ad destructionem proprii subiecti, vel per negationem concursus causæ conservantis: Sed nullo ex his modis contingit characterem destrui post hanc vitam: non quidem primo, quia character, cum sit potentia, nullum habet contrarium: non etiam secundo, quia imputatur existenti etiam in peccato mortali, ut patet in eo qui sic accedit ad Baptismum: non etiam tertio, quia anima & potentia spirituales in quibus subiectatur character, sunt incorruptibiles: non denique quarto, quia licet possit Deus, qui solus est causa conservans characterem absolute subtrahere concursum quo liberè conservat res, nunquam tamen solet, nisi cum causæ naturales vel morales id postulant, quod in proposito non reperitur, ut dictum est.

Ex qua ratione habes, characterem esse ex natura sua indelebilem & incorruptibilem, eo proportionali modo quo Angeli dicuntur incorruptibiles. In cuius rei signum docet D. Thomas ad Roman 7, lect 1. ad illa verba Apostoli, *soluti estis a lege viri*, & ad Hebræos 11, lect 7, in fine ad illa verba, *Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos* &c. quod si baptizatus, vel confirmatus, vel ordinatus moriatur, & miraculose resurgat, non debet iterum eadem sacramenta suscipere, quod verum non esset, si character ex natura sua non esset incorruptibilis, & non posset absque speciali miraculo post hanc vitam conservari.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

Obijciens primò. Gratia est perfectior character, & tamen inest animæ mutabiliter, & potest, etiam in hac vita, amitti & corrumpi: Ergo multò magis character. Consequentia manifesta videtur, nam quanto accidens est imperfectius, tantò minus firmiter inhaeret subiecto.

Respondetur concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem, ob duplicem rationem discriminis. Prima est, quia gratia habet contrarium, scilicet peccatum, non verò character: ille enim (ut supra dicebamus) imprimi-
tur etiam existenti in peccato mortali, ut patet in eo qui sic accedit ad Baptismum. Secunda est, quia gratia quæ est forma completa, exigit in subiecto dispositionem, & ejus naturæ accommodatur, & quia anima est mutabilis secundum liberum arbitrium, quando est in statu viæ, consequens est quòd gratia inest animæ mutabiliter, Virtus autem instrumentalis (qualis est character) magis attenditur secundum conditionem principalis agentis, sive principii à quo derivatur, quare cum sacerdotium Christi, à quo derivatur character, & cuius est participatio, perpetuum sit, & incorruptibile, juxta illud Psalmi 109, *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*, character quoque indelebilis & incorruptibilis esse debet, non verò gratia sanctificans. Unde ad probationem in contrarium, distinguo Antecedens: Quanto accidens est imperfectius tantò minus firmiter inhaeret subiecto, ceteris

paribus, concedo. Si cetera non sint paria, ut contingit in proposito nego.

Obijciens secundò. Cessante fine, cessare debet ea quæ sunt ad finem. Sed finis characteris, scilicet administratio, vel receptio sacramentorum cultusque exterior, cessabit post hanc vitam. Ergo & character.

Respondetur quod præter hunc finem characteris, est alius, scilicet distinctio fidelium ab infidelibus, quæ distinctio debet manere in alia vita, in boni ad gloriam, & in malis ad ignominiam; sicut etiam militaris character remanet in militibus post adeptam victoriam; & in his qui vicerunt ad gloriam, & in his qui sunt victi, ad penam, ut ait S. Doctor hic art. 5, ad 3.

Ad complementum huius disputationis quæres, quinam ex duobus effectibus sacramentorum novæ legis, debeat dici primarius & principalis, an gratia, vel character?

Respondetur gratiam dici debere primarium & principalem effectum sacramentorum novæ legis, characterem verò secundarium & minòs principalem. Ratio est, quia effectus primarius sacramentorum ille est ad quem sacramenta per se primò ordinantur. Sed illa ordinantur per se primò ad gratiam: Ergo gratia est primarius & principalis effectus sacramentorum novæ legis. Major patet, Minor probatur, Sacramenta per se primò ordinantur ad nostram sanctificationem; in quo distinguitur à sacrificio, quod per se primò respicit cultum divinum, & bonum ipsius Dei; sacramentum verò bonum hominis, seu sanctificationem ipsius: Sed sanctificatio hominis fit per gratia, non verò per characterem: Ergo sacramenta per se primò ad gratiam, & non ad characterem ordinantur.

Confirmatur. Præcipuus effectus in sacramentis est ille qui ad ulteriorem non ordinatur, & ad quem ceteri omnes referuntur: Sed character, cum sit res & sacramentum finis, ut docet D. Thomas hic art. 6, ad 3, & communiter Theologi, ordinatur ad gratiam, gratia verò, cum sit res tantum, non ordinatur ad characterem: Ergo gratia est primarius & præcipuus sacramentorum effectus, non verò character. Unde S. Doctor in proemio quæstionis 62 sic habet, *Deinde considerandum est de effectu sacramentorum, & primo de effectu eorum principali, qui est gratia, secundo de effectu eorum secundario, qui est character.*

Dices primo. Ille est primarius effectus sacramenti, qui est simpliciter necessarius ad finem illius, qui vero ad melius esse, secundarius tantum: Sed character est simpliciter necessarius ad finem sacramenti a quo produciatur, gratia vero ad melius esse tantum: Ergo character est primarius effectus sacramenti, non verò gratia. Major certa videtur, Minor probatur. Finis sacramenti Ordinis verbi gratia, est conficere Eucharistiam vel ministrare in ordine ad illam; Sed ad hunc finem character est simpliciter necessarius, gratia vero ad melius esse tantum, scilicet ad illa munia recte & religiose perficienda: Ergo &c.

Respondetur negando Minorem, & ad probationem eius, nego Majorem quamvis enim finis characteris Ordinis sit conficere Eucharistiam, vel ministrare in ordine ad illam, & finis characteris Baptismalis, reddere hominem capacem suscipiendi alia sacramenta, finis tamen primarius ipsius sacramenti Ordinis, est reddere hominem gratum Deo, sicut & finis sacramenti Baptismi

tinui, est hominem spiritualiter regenerare, quod fit per gratiam, non vero per characterem.

126. Dices secundò: Ille est effectus primarius alienius causa, qui semper producit: Sed gratia non semper producit, bene tamen character: Ergo gratia non est effectus primarius sacramenti, sed character.

Respondet Major esse veram, de effectibus qui nullam ex parte subjecti exigunt dispositionem non autem de iis qui cam necessario præsupponunt; unde cum gratia per sacramenta producenda, aliquā postulet dispositionem, saltem in adultis, quam non exigit character, ex eo quod Christus ita instituit, non sequitur gratiam esse effectum secundarium sacramentorum.

DISPUTATIO V.

De Sacramentorum institutore.

Ad quæst. 64. D. Thomæ.

Postquam S. Doctor de essentia, & existentia, duplicique sacramentorum effectu, gratia nimirum & character, fusè disseruit, disputat de causa efficiente illorum, quæ duplex est, institutor scilicet, & minister sive executor sacramentorum. Nos de priori tantum hic agemus, ea quæ de sacramentorum ministris disputari solent, in sequentem disputationem rejicientes.

ARTICVLVS I.

An Christus omnia legis novæ sacramenta immediate instituerit?

2. Omnia sacramenta veteris legis fuisse à Deo immediate instituta, docent communiter Theologi, & constat de circumcissione Genes. 17. de reliquis vero ex toto Exodo, & Levitico. Neque obstat quod per Moysen, & per Angelos data fuerint illa sacramenta, sicut etiam per eos data fuit ipsa lex, id enim intelligendum est solum tanquam per legatos Dei, & promulgatores ipsorum, non vero tanquam per institutores, solum enim Deum habuerunt proprium authorem. Idem dicendum est de sacramentis legis naturæ, non potest enim apparenti aliquo fundamento dici, hoc fuisse alicui homini à Deo commissum. Et certe, si hoc in lege scripta factum non est, neque in lege naturæ fieri debuit. Nec obstat, quod non à Deo determinata essent signa sensibilia in quibus consistebat, sed voluntate humana determinarentur; inde enim solum potest inferri, determinationem sacramentorum fuisse ex voluntate humana, non vero ipsam eorum institutionem: Deus enim voluit, & immediate per se ipsum instituit, quod homines, tempore illius legis, uterentur ad suam sanctificationem signis sensibilibus quamvis per eos determinandis. Solum ergo difficultas est, an omnia novæ legis sacramenta, immediate à Christo instituta fuerint, vel aliquorum institutionem Apostoli aut Ecclesiæ commiserit? Plures enim graves & antiqui Theologi, ut Magister sententiarum, Hugo à sancto Victore, D. Bona-

A ventura, & Alensis, existimant sacramenta Confirmationis, & Extremæ Unctionis, non fuisse à Christo immediate instituta, sed perinde ab Apostolis immediate fuisse instituta; post obitum Apostolorum in Concilio Medanen- secundum vero à Beato Jacobo.

Dico tamen, omnia novæ legis sacramenta immediate à Christo fuisse instituta. Conclusio est certa de fide, & definita in Tridentino sessione 7. canone. his verbis: Si quis dicere sacra- menta novæ legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit. Quamvis autem per hoc non immediate, non expresse habeatur in illis verbis, illam tamen subintelligi à Concilio, colligitur primò ex eo quod alias differentia quæ inter sacramenta laicali & episcopali assignatur, quod nimirum illas potest Ecclesiæ mutare & instituere, ista substantiæ sacramentorum (nulla esset, si Ecclesiæ posset etiam instituere & mutare ipsa sacramenta. Secundò, idem Concilium sessionis canone 1. docet Extremam Unctionem à Christo fuisse institutam, & à D. Iacobo promulgatam, ubi distinguit promulgationem ab institutione, & hanc soli Christo, illam vero D. Iacobo attribuit.

Colligitur etiam hæc veritas ex illo 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. id est sacramentorum. Vbi Apostoli non dicuntur ut institutores, sed dispensatores sacramentorum. Unde Ambrosius libro 4. de sacramentis capite 4. dicit sacramentorum quis est, nisi Dominus Iesus.

Ratio demonstrativa huius conclusionis nulla est, quia dependet ex mera voluntate Dei, ut tamen congruentias adducat D. Thomas, 4. in solutione argumentorum. In primis, ne fideles ponerent spem in homine, si ab ipso aliqua fuissent instituta sacramenta, congruum fuit, ut Christus omnia institueret. Secundò, ne divisio in Ecclesiâ oriretur, propter diversa sacramenta, sicut apud illos qui dicebant, ego sum Paulus, ego autem Apollo, ego vero Cephas. Item ne essent multa capita in Ecclesiâ, cum nim ad caput Recipiente pertineat condere, veluti fundamenta ipsius, & quæ habent vim in tota Republica, cuiusmodi sunt sacramenta hoc ipso quod est in plures sacramentorum institutores, essent etiam plura capita in Ecclesiâ. Addo quod, cum ad dignitatem & excellentiam sacramentorum pertineat dignitas & excellentia authoris, seu institutoris, sacramenta novæ legis non essent immediate instituta à Christo, essent inferiora sacramenta veteris legis, quæ (ut supra ostendimus) à Deo immediate instituta fuerunt.

Est etiam alia specialis ratio, cur omnia novæ legis sacramenta debuerint immediate à Christo institui, quam tradit idem S. Doctor in supplemento, quæst. 6. art. 6. in corp. & in 2. dist. quæst. 3. art. 1. quæst. 1. ubi ait, quod licet creatio universi præsupponitur operationi causalium secundarum quæ sicut non potuerunt ipsum creare, ejusque ordinem instituere, nec illum mutare aut invertere possunt: ita institutio Ecclesiæ præsupponitur operationi ministrorum, qui in ea jam fundata & constituta suo statu instituuntur. Ecclesiæ autem fundatur per fidem & sacramenta: Ergo institutio sacramentorum non procedit ab operatione ministrorum.